

3. GRAMMATICA : Het zelfstandig naamwoord en het lidwoord : *mannelijk en vrouwelijk ; enkelvoud en meervoud.*

In het Frans heeft **elk** zelfstandig naamwoord (*un nom*) een geslacht : mannelijk (masculin) of vrouwelijk (féminin). Bovenop dit geslacht heeft het zelfstandig naamwoord ook een getal : enkelvoud (singulier) of meervoud (pluriel). Enkele voorbeelden :

- un livre → geslacht : *mannelijk*
getal : *enkelvoud*
vertaling : *een boek*
- des vélos → geslacht : *mannelijk*
getal : *meervoud*
vertaling : *fietsen (geen lidwoord in het Nederlands)*
- une fille → geslacht : *vrouwelijk*
getal : *enkelvoud*
vertaling : *een meisje*
- des filles → geslacht : *vrouwelijk*
getal : *meervoud*
vertaling : *meisjes (geen lidwoord in het Nederlands)*

Deel 1 : het geslacht van het zelfstandig naamwoord

- Indien een Frans zelfstandig naamwoord verwijst naar een *mens* dan komt het geslacht van het woord erg vaak overeen met het geslacht van de persoon in de werkelijkheid :

- *vendeuse* (verkoopster → vrouwelijk in werkelijkheid!) → **une**¹ / **la vendeuse**
- *vendeur* (verkoper → mannelijk in werkelijkheid!) → **un** / **le vendeur**
- *homme* (man → mannelijk in werkelijkheid) → **un** / **l'homme**
- *soeur* (zus → vrouwelijk in werkelijkheid) → **une** / **la sœur**

¹. de kleine woordjes *un, une, le, la, les, des* zijn lidwoorden en daarover praten we verderop. Onthoud voorlopig dat *un / le* mannelijk zijn en *la / une* vrouwelijk.

De vraag is nu of en hoe we **vrouwelijke woorden** kunnen vormen of herkennen op basis van de mannelijke basiswoorden. Je vindt hieronder enkele regels :

Verschil vrouwelijke en mannelijke woorden die verwijzen naar mensen

(1) Om het vrouwelijk te vormen vanaf een mannelijk woord voeg je, algemeen genomen, gewoon een « e » toe aan het einde van het woord :

- *un étudiant* (een student) → *une étudiante*
- *un ami* (een vriend) → *une amie*
- *un professeur* (een leerkracht) → *une professeure*

Er zijn echter heel wat uitzonderingen op regel (1) en die vind je hieronder [kijk goed naar de verschillen !] :

(2) Hebben een regelmatige vrouwelijke vorm, de woorden op *-ien*, *-on*, *-eur*, *-teur*

- *un musicien* (een muzikant) → *une musicienne* (een muzikante)
- *un champion* (een kampioen) → *une championne* (een kampioene)
- *un vendeur* (een verkoper) → *une vendeuse* (een verkoopster)
- *un chanteur* (een zanger) → *une chanteuse* (een zangeres)
- *un acteur* (een acteur) → *une actrice* (een actrice)

(3) Woorden die al eindigen op een « e » blijven onveranderd en alleen het lidwoord verandert van geslacht :

- *un ministre* (een minister) → *une ministre*
- *un concierge* (een conciërge) → *une concierge*

(4) Om te eindigen zijn er de woorden waarvan het vrouwelijk **niet** kan gevormd worden door naar het mannelijke woord te kijken. Deze moet je goed uit het hoofd leren :

- *un garçon* (een jongen) → *une fille* (een meisje)
- *un fils* (een zoon) → *une fille* (een dochter)
- *un père* (een vader) → *une mère* (een moeder)
- *un homme* (een man) → *une femme* (een vrouw)
- *un mari* (een man, echtgenoot) → *une femme* (echtgenote, vrouw)
- *un monsieur* (een heer) → *une dame* (een dame)
- *un copain* (een vriend) → *une copine* (een vriendin)
- *un roi* (een koning) → *une reine* (een koningin)

-Indien een Frans zelfstandig naamwoord verwijst naar een ding (niet-mens), dan is het geslacht grotendeels willekeurig. Dat betekent dat je samen met elk nieuw zelfstandig naamwoorden ook het geslacht moet leren. Je kan dit terugvinden in een woordenboek of afleiden uit de zin indien er een lidwoord bij je naamwoord staat : *une/la* staan bij vrouwelijke woorden en *un/le* bij mannelijke woorden. Meer daarover verderop!

Deel 2 : het getal van het zelfstandig naamwoord.

-De zelfstandige naamwoorden hebben natuurlijk ook een *getal*, dat wil zeggen dat ze in het enkelvoud of in het meervoud kunnen staan. Laten we eens kijken hoe we de meervouden van de Franse zelfstandige naamwoorden vormen :

Regels om het meervoud te vormen van het zelfstandig naamwoord

(1) De standaard regel : voeg eens « - s » toe aan het einde van het woord :

- un policier → des policiers
- un homme → des hommes

Hieronder volgen enkele uitzonderingen op de standaard regel :

(2) Als je woord eindigt op « - s », « -x », « -z » in het enkelvoud dan voeg je niets toe aan het woord en zijn enkelvoud en meervoud identiek :

- un cas → des cas [een geval → gevallen]
- un choix → des choix [een keuze → keuzes]
- un gaz → des gaz [een gas → gassen]

(3) Als je woord eindigt op « -al » of « -au » in het enkelvoud, dan voeg meestal je een « -x » toe om het meervoud te vormen :

- un journal → des journaux [een krant → kranten]
- un tableau → des tableaux [een bord → borden]

(4) Als je woord in het enkelvoud eindigt op « -eu », dan voeg je meestal een « -x » toe om het meervoud te krijgen :

- un cheveu → des cheveux [een haar → haren]
- un jeu → des jeux [een spel → spellen]

(5) Enkele woorden op « -ou » nemen een « -x » in het meervoud :

- un bijou → des bijoux [een juweel → juwelen]

(6) Er zijn spijtig genoeg enkele erg onregelmatige meervouden :

- un oeil → des yeux [een oog → ogen]
- Madame → Mesdames [mevrouw (in de aanspreking) → mevrouwen, dames]
- Monsieur → Messieurs [mijnheer (in de aanspreking) → heren]

Deel 3 : het bepaald en onbepaald lidwoord

In de delen 1 en 2 van dit hoofdstuk kwam je al in contact met de kleine woordjes *un, un, des, le, la, les* en *l'*. Deze kleine woorden die je steeds terugvindt voor het zelfstandig naamwoord noemen we *lidwoorden (Les articles)*. Het Frans onderscheidt naar betekenis 3 soorten lidwoorden : de onbepaalde lidwoorden (*articles indéfinis*), de bepaalde lidwoorden (*articles définis*) en de delende lidwoorden (*articles partitifs*). We beperken ons in dit hoofdstuk voorlopig tot de onbepaalde en bepaalde lidwoorden . Lidwoorden hebben zoals de naamwoorden een geslacht en een getal :

	Article défini (bepaald lidwoord)	Article indéfini (onbepaald lidwoord)
Masculin singulier (mannelijk enkelvoud)	<u>Le</u> père [<u>de</u> vader]	<u>un</u> père [<u>een</u> vader]
Féminin singulier (vrouwelijk enkelvoud)	<u>La</u> mère [<u>de</u> moeder]	<u>une</u> mère [<u>een</u> moeder]
Meervoud	<u>Les</u> enfants [<u>de</u> kinderen]	<u>des</u> enfants [kinderen] ¹ ¹ . Het onbepaalde lidwoord « des » wordt in het Nederlands niet vertaald.

*Het bepaald lidwoord (*le, la, les*) vertalen we in het Nederlands steeds als *de* of *het* en het wordt gebruikt om te verwijzen naar een bepaald/gekend ding of een bepaalde/gekende persoon:

- *Le médecin traitant*: **de** behandelende arts
- *La femme du Président* : **de** vrouw van de President.
- *Les enfants du Roi* : **de** kinderen van de Koning

Merk op dat het meervoud (*les*) niet toont welk geslacht het naamwoord heeft ! Verder kan het bepaald lidwoord ook een algemeenheid uitdrukken :

- *La santé est importante.* [Gezondheid is belangrijk]
- *Les animaux domestiques rendent notre vie supportable.* [Huisdieren maken ons leven draaglijk.]

* Het onbepaald lidwoord heeft de enkelvoudsvormen *un, une* die in het Nederlands worden vertaald als *een* en in het meervoud gebruikt het Frans de vorm *des*, waarvan het Nederlands **geen vertaling** heeft. Vergelijk onderstaande zinnen en hun vertalingen :

- *J' achète UN pain* → ik koop **EEN** brood
- *J'achète UNE tartelette.* → ik koop **EEN** taartje/gebakje.
- *J'achète DES pains / DES pommes* → ik koop broden / appels.
/_> het Nederlands heeft geen woord voor « des »!

Het onbepaald lidwoord duidt een of meerdere « exemplaren » aan van een bepaalde categorie. Zo verstaan we onder de uitdrukkingen *un boulanger* (een bakker) het volgende : een (willekeurige) mens die tot de groep van de bakkers behoort. Het meervoud « des » duidt meerdere personen van een groep aan. De uitdrukking *des boulangers* stelt dat er meerdere (onbepaalde hoeveelheid) personen zijn die tot de categorie/groep van de bakkers behoren.

* Indien de lidwoorden *Le* en *La* **voor** een woord staan dat met een klinker begint (of een « onuitgesproken « h » ») dan veranderen de lidwoorden *La* / *Le* in *L'* . We noemen deze procedure *L'élision* :

- *Le homme* → *L'homme* [de « h » van « homme » wordt nooit uitgesproken ; uitspraak → [l ' om]]
- *La heure* → *L' heure* [de « h » wordt in dit woord ook nooit uitgesproken ; uitspraak → [l' eur]]
- *Le aéroport* [luchthaven] → *L'aéroport* [het woord *aéroport* begint met een klinker]

*Indien de bepaalde lidwoorden (*le* en *les*, niet *la* of *l'* !) verschijnen met de voorzetsels *à* of *de* dan moeten we deze beide woorden **samentrekken** tot een woord. Dit noemt men de *articles contractés* en hieronder vind je de regels:

à + le => au	à + les => aux	de + le => du	de + les => des ¹
-Je vais au bureau de police [Ik ga naar het politiebureau.]	- Je vais aux Etats-Unis [Ik ga naar de VS]	-Elle parle du ministre [Ze spreekt met de minister.]	- Il se moque des professeurs [Hij lacht met de leerkrachten.]
-Elle parle au professeur. [Ze praat met de leerkracht.]	- Elle pense aux enfants. [Ze denkt aan de kinderen.]	-C'est le livre du frère de Luc ? [Is dat het boek van de broer van Luc?]	-Le prix des cigarettes continue d'augmenter.[De prijs van (de) sigaretten blijft stijgen.]
			1. Verwar dit samengetrokken lidwoord niet met het meervoud van de onbepaalde lidwoorden ! Er is een verschil tussen je veux des croissants en je parle des croissants. Kan je dit verschil uitleggen ?

De vormen *à la*, *à l'*, *de la* , *de l'* worden nooit samengetrokken :

- Je vais à la bibliothèque [ik ga naar de bibliotheek]
- Elle parle de la défaite des Diables Rouges.